

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
11/00608-2

Dato
13.01.2012

HØRINGSUTTALELSE- I VELFERDSSTATENS VENTEROM.

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer 26 000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere.

FO støtter de fleste av de foreslåtte tiltakene i NOU 2011: 10 "I Velferdsstatens venterom". Vi ønsker imidlertid å knytte noen kommentarer til

- Bemanning og kvalifikasjoner hos ansatte i mottak
- Tilsyn
- Barn i mottak
- Enslige mindreårige asylsøkere
- Mulighet til arbeid
- Økonomiske ytelser til asylsøkere som har fått avslag.

FOs synspunkter oppsummert:

- De som jobber med barn i barnebase i ulike mottak skal ha minimum treårig barnefaglig utdanning på bachelor nivå fra høyskole eller universitet.
- Det skal være krav om høyere utdanning hos alle ledere på mottak
- Det bør opprettes stillinger for, barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere i mottak. Spesielt er denne kompetanse viktig i arbeid med barn og unge.
- Tilsynet overføres til fylkesmann.
- Personer og familier som oppholder seg i mottak over et år må få tilfredsstillende boforhold,
- Rett til barnehageplass fra barn er ett år
- Forsvarlig og god barnepass er en forutsetning for at foreldre får mulighet til å delta på i aktiviteter som språkopplæring, introduksjonsprogram og kvalifiseringstiltak.
- Rett til videregående opplæring for 16-17 åringer.
- Norskopplæringen må lovfestes og økes
- Asylsøkere må få kunne jobbe fra dag en
- Alle enslige mindreårige asylsøkere skal være barnevernets ansvar

Generelt:

Utvalget peker på utfordringer knyttet til spenningen mellom asylmottak som en velferdstjeneste og rollen mottak spiller som kontrollinstitusjon og

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

innvandringsregulerende verktøy, noe som FO mener preger en del av utvalgets forslag. Asylmottak skal ha gode velferdstjenester og være en arena for velferd og integrering, samtidig må ikke tilbudet i mottakene bli så gode at det i seg selv er motiverende for å søke asyl. Tilbud i mottaket må derfor være tilpasset både for retursending og for en begynnelse på et integrerings- og inkluderingsarbeid.

For mennesker som vil få innvilget asyl er det helt nødvendig at et godt integreringsarbeid starter så tidlig som mulig. FO mener derfor at det er av stor betydning at asylsøkere så raskt som mulig får avklart hvorvidt søknaden skal innvilges og hvilken status den enkelte asylsøker skal ha.

Asylmottak må være et godt og trygt sted for både de som skal returneres og for de som skal bli. Det betyr at en må jobbe for at de som skal ut også får hjelp mens de venter.

Uavhengig av status i asylsøknaden, mener FO at Norge gjennom sine internasjonale forpliktelser har et særskilt ansvar for barn. Dette må gjenspeiles i tilbudet et asylmottak har overfor denne gruppa, uavhengig av om familien har fått avslag på søknaden. FO vil derfor i sitt høringssvar ha spesielt fokus på barn og foreldrenes muligheter til å gi barn best mulige oppvekstvilkår. Utvalget ble også bedt i sin utredning om at det legges særlig vekt på barns spesielle behov.

Bemanning kapittel 18.

Utvalget peker på utfordringer knyttet til at antall som søker asyl er varierende, uforutsigbart og i endring og at dette gjør det vanskelig å sette krav til bemanningsnorm. Det kreves at mottakene skal være fleksible samtidig som det må være forutsigbarhet for både de som driver og som jobber i mottak og for de som bor der. Dette er bra for både ansatte, lokalsamfunn og beboere.

FO mener at det er viktig at asylmottak har en forsvarlig bemanning, både mht til sikkerhet for ansatte og beboere og for å gi best mulig oppfølging til de som trenger det. FO mener det i tillegg til å være nok bemanning, også må være riktig og kvalifisert bemanning.

I dag stilles det kun krav om pedagogisk kompetanse hos informasjonsmedarbeider og barnefaglig kompetanse hos de som jobber i asylmottakets barnebase. FO deler utvalgets spørsmål om hvorfor kravene til barnefaglig kompetanse er forskjellige i ulike typer mottak.

- FO støtter utvalgets forslag at den som jobber med barn og unge i de ulike mottak skal ha minimum treårig barnefaglig utdanning fra høgskole eller universitet herunder barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere.

FO mener også at høyere utdanning og ledererfaring ikke bare skal vektlegges ved ansettelse av mottaksleder, men at høyere relevant utdanning skal være et krav som skal gjelde alle mottak, ikke bare retursentre.

- FO mener at det skal være krav om høyere utdanning hos alle ledere på mottak

FO mener også at det må stilles krav om formell kompetanse til flere stillinger i mottak. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere er utdanna og trent i å jobbe med mennesker i kriser og ulike livssituasjoner, er godt kjent med hjelpeapparatet og representerer barnevernfaglig, sosialfaglig og vernepleiefaglig kompetanse. Både FOs yrkesgrupper og andre fagfolk har kompetanse i å sette i gang aktiviteter i mottak og derved bidra til å redusere passivitet. FO mener at flere uheldige episoder kunne vært forhindre dersom ansatt fagpersonell kunne hjelpe beboerne med det de måtte slite med. Flere uønskede handlinger som følge av stressymptomer, angst, språkproblemer osv. at kunne vært unngått hvis den enkelte beboer i asylmottak hadde fått adekvat hjelp.

- FO mener at det bør opprettes stillinger for våre yrkesgrupper i mottak

Flere tidligere forskningsrapporter viser at kvinner er særlig utsatt i mottak. FO mener at dette i liten grad er berørt i NOUen og savner mer fokus på denne gruppa i foreslåtte tiltak. FO mener også at det i alle mottak bør ansettes personer med særlig kompetanse og fokus på kvinner og deres stilling i mottakene.

Tilsyn kapittel 19

- FO støtter forslaget om at dette overføres til fylkesmann.

Barn i mottak kapittel 26.:

Utvalget peker på at "foreldrene spiller en nøkkelrolle for barns mestringsevne. Foreldrenes situasjon og mestringsmuligheter er derfor vesentlig når det gjelder innsats og tiltak overfor barn" (s. 238). Hvordan foreldrene har det vil påvirke også barnas liv og prege barna. Det trekkes fram for eksempel belastninger rundt trangboddhet, mangel på aktivitet hos foreldre og usikkerhet rundt søknaden som belastende for både foreldre og barn. FO støtter derfor alle tiltak som iverksettes for å redusere saksbehandlingstida og som er med på å redusere botida for familier i mottak. Mottak er i utgangspunktet ment for opphold på inntil et år, samtidig vet vi at for mange er oppholdstida mye lengre.

- Det må derfor sikres at mennesker som oppholder seg i mottak over et år får tilfredsstillende boforhold, det innebærer at familier må tilbys egne boligheter som er tilrettelagt for barns behov.

FO mener at barn i asylmottak må få plass i kommunale ordinære barnehager. FO støtter flertallets anbefaling om rett til barnehageplass for barn av asylsøkere, men FO mener at de på lik linje med norske barn, bør ha rett til barnehageplass fra de er 1 år. Dette både for barnets egen del, men også for at foreldrene skal få delta på diverse kurs og komme i aktivitet.

FO mener at barna primært må få plass i ordinære barnehager med kvalifisert personale. Dette er viktig både i forhold til å normalisere barnas hverdag og er viktig i forhold til språkopplæring og integrering. Foreldre i mottak befinner seg ofte også i en krise som gjør at evnen til å gi omsorg er redusert.

- Rett til barnehageplass fra barn er et år, helst ute i kommunene. Dersom ikke må mottaket ha en fungerende barnebase tilstrekkelig bemannet med kvalifiserte fagfolk.
- Forsvarlig og god barnepass er en forutsetning for at foreldre får mulighet til å delta på i aktiviteter som språkopplæring, introduksjonsprogram og kvalifiseringstiltak.
- Rett til videregående opplæring for 16-17 åringer.

Enslig mindreårige kapittel 27:

FO støtter forlaget om at dette tilbudet må styrkes. FO mener at alle enslige mindreårige asylsøkere skal være barnevernets ansvar og at alt arbeid med barna skal hjemles i barnevernloven. Barn som søker asyl i Norge har rett til å få sine behov vurdert og kartlagt av barnevernet, uansett om de vil få oppholdstillatelse eller ikke. FO mener at det er viktig at det er UDI som er ansvarlig for tilbudet og det sikres forsvarlig og forutsigbar drift.

Arbeid kapittel 29:

FO mener at det er riktig at visse aktiviteter for beboere er obligatoriske, dette gjelder både i utføring av arbeidsoppgaver inne på mottaket og i deltakelse i introduksjonsprogram, kvalifiseringsprogram og lignende.

Utvalget peker på norskopplæring som en svært vesentlig faktor for psykiske helse, mestringsevne og evne til integrering- og som derfor bør lovfestes.

- FO støtter forslaget om å både lovfeste og øke norskopplæringen utover 250 timer

FO støtter også forslaget om at reglene for midlertidig arbeidstillatelse endres slik at asylsøkere kan få jobbe i ventetida

- Beboere i mottak må få kunne jobbe fra dag en.

FO er bekymra over at flyktninger med endelig avslag får så lite økonomisk støtte at det fører til sult og sykdom på mottak jf bl.a. oppslag i NRK 21.12.2011. Dette mener vi er uverdigg og at basisbeløpet for denne gruppa må heves. I innslaget vises det også til forskning som sier at mindre penger til mat og andre livsnødvendigheter ikke øker motivasjonen til å reise hjem frivillig.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
nestleder

Inger Karseth
fagkonsulent